

Lipplands-Bro
KOMMUNEN SOM GER PLATS

Handlingar till
Äldre- och omsorgsnämndens
sammanträde
den 24 juni 2020

[Redacted]

Datum 2020-06-03 Vår beteckning ÅON 20/0128 Er beteckning

Socialkontoret

Äldre- och omsorgsnämnden

[Redacted]

Optimerad användning av permanenta boendeplatser på vård- och omsorgsboende i Upplands-Bro kommun

Förslag till beslut

1. Äldre- och omsorgsnämnden beslutar att Allégårdens vård- och omsorgsboende ska avvecklas.
2. Äldre- och omsorgsnämnden beslutar att inga nya placeringar ska göras på Allégården.
3. Äldre- och omsorgsnämnden ger socialkontoret i uppdrag att genomföra avvecklingen av Allégården.

Sammanfattning

En genomlysning gällande nyttjandet av permanenta platser på vård- och omsorgsboende har genomförts. Bakgrunden till översynen är ökade kostnader samt flertalet tomma lägenheter. Tomma platser ersätts av kommunen på alla boenden i egen regi samt på Hagtorp. Hyreskostnader för tomma lägenheter tillkommer. Inom LOV vård- och omsorgsboende finns på Humana Lillsjö badväg omkring 30 lediga platser i dagsläget. Humana ersätts för belagda platser och placering sker utifrån behov. Mot bakgrund av att det finns flertalet tomma platser och god tillgång av platser inom valfrihetssystemet (LOV) föreslår socialkontoret äldre- och omsorgsnämnden att besluta om avveckling av Allégårdens vård- och omsorgsboende med sina 16 boendeplatser. Samtliga åtta kvarboende brukare kan ges möjlighet att välja nytt boende och få kostnadsfri hjälp med flytt av möbler samt städning av lägenheten. Eventuell hyreskompensation kan även bli aktuell om hyran för ny lägenhet är högre än på Allégården. De 18 tillsvidareanställda medarbetarna kan i möjligaste mån omplaceras inom socialkontoret. Eventuell övertalighet som uppstår kommer att hanteras enligt gällande rutiner i samråd med facket.

Beslutsunderlag

- Socialkontorets tjänsteskrivelse daterad den 3 juni år 2020.

Ärendet

Inledning och syfte

Upplands-Bro kommun har sedan införandet (mars år 2018) av lagen om valfrihetssystem (LOV) för vård- och omsorgsboende fem valbara vård- och omsorgsboenden i kommunen. Därutöver har ett fåtal brukare beviljats extern permanent plats utanför kommunen.

Kostnaderna för permanenta platser på vård- och omsorgsboende har ökat det senaste året och ligger betydligt över budget. Med bakgrund av detta har en översyn av området genomförts med syfte att hitta en lösning för optimalt nyttjande av permanenta boendeplatser inom vård- och omsorgsboende, både ur ett ekonomiskt och kvalitativt perspektiv.

Valfrihet gällande vård- och omsorgsboende

Boenden i egen regi

Norrgården med 48 boendeplatser, Allégården med 16 boendeplatser och Kungsgården med 32 boendeplatser är kommunens boenden som drivs i egen regi. Därutöver finns platser på servicehus vilket innebär att brukaren bor i egen lägenhet med hemtjänstinsatser och tillgång till hälso- och sjukvård upp till sjuksköterskenivå.

Boende som drivs på entreprenad

Hagtorp med 36 boendeplatser är upphandlat enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) och drivs på entreprenad av Attendo. Nio av dessa platser nyttjas som korttids- och växelvårdsplatser.

Ett boende är anslutet till LOV vård- och omsorgsboende

Ett boende har ansökt och blivit godkänt som utförare enligt LOV, Humana Lillsjö badväg som har totalt 80 boendeplatser. Idag är 35 av dessa platser belagda av Upplands-Bro kommun, 15 platser är belagda av andra kommuner och i dagsläget finns 30 platser lediga. Humana Lillsjö badväg har även avtal med andra kommuner. Det finns därmed ingen platsgaranti för Upplands-Bro kommun gällande de lediga platserna.

Extern placering på vård- och omsorgsboenden utanför kommunen

Utöver ovanstående boenden finns möjlighet att ansöka om annat boende utanför kommunen av särskilda skäl.

Upplands-Bro kommun har även ingått en överenskommelse gällande bibehållet kostnadsansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommuner i Stockholms län. Kommunstyrelsen antog förslaget till överenskommelsen i oktober år 2017. Den trädde i kraft den 1 juli år 2019. Överenskommelsen syftar till att kommunerna ska kunna köpa platser på särskilt boende av varandra, och att den placerande kommunen behåller det långsiktiga betalningsansvaret. Syftet är även att kommunerna ska kunna hantera den

utbyggnad av särskilt boende som krävs inom länet framledes samt att minska den ekonomiska risken för kommuner att starta nya boenden. Valfriheten för de äldre ska även öka samt att länets platser på särskilda boenden ska används mer rationellt.

Kostnader för vård- och omsorgsboende

Kommunen har sammanlagt 132 boendeplatser i egen regi samt på Hagtorps vård- och omsorgsboende (inkluderat de nio korttids- och växelvårdsplatser på Hagtorp). För dessa platser betalar kommunen ett dygnspris oavsett om platsen är belagd eller ej. Attendo Hagtorp ersätts för tom plats med full ersättning dag ett till sju efter avflyttning och därefter med 75% av full ersättning. För boenden i egen regi ersätts platsen fullt under årets alla dagar oavsett beläggning. Kommunen betalar även hyreskostnader för tomma lägenheter på dessa boenden vid tidpunkter då en brukare inte bor i lägenheten.

Vid placering enligt LOV ersätts utföraren för den tid den boende bor på boendet och två dagar efter avflyttning.

Platser köpta enligt överenskommelsen om bibehållet kostnadsansvar samt mot bakgrund av särskilda behov ersätts så länge platsen beläggs.

Kostnader för permanenta platser i Upplands-Bro kommun

Nedan framgår kostnader för vård- och omsorgsboende motsvarande period innan och efter införandet av LOV för vård- och omsorgsboende.

Permanent platser inklusive nio växelvård/korttidsplatser på Hagtorp:

Verksamhet	Kostnader sep 2018-feb 2019	LOV infört: Kostnader sep 2019-feb 2020
Norrgårdens äldreboende	16,4 mnkr	15,4 mnkr
Kungsgårdens äldreboende	10,8 mnkr	11,2 mnkr
Allégårdens äldreboende	5,2 mnkr	5,2 mnkr
Hagtorps äldreboende	12 mnkr	11,3 mnkr
LOV särskilda boenden		4,2 mnkr

Kostnader externa placeringar

Typ av placering	Kostnader sep 2018-feb 2019	LOV infört: Kostnader sep 2019-feb 2020
Externa korttidsplatser	1,14 mnkr	0,98 mnkr
Externa permanenta platser pga särskild anledning	0,38 mnkr	0,97 mnkr
Externa permanenta platser enligt överenskommelsen		0,27 mnkr

Efter införandet av LOV vård- och omsorgsboende ses en minskad användning av externa korttidsplatser. Minskningen har fortsatt och idag finns inga brukare placerade på extern korttidsplats.

Beläggning av platser på kommunens boenden – jämförelse över tid

Februari år 2019, det vill säga innan införandet av LOV: 127 belagda platser i egen regi inkl. Hagtorp samt en extern placering på grund av speciella behov = 128 platser

Februari år 2020 efter införandet av LOV: 125 belagda platser i egen regi inkl. Hagtorp, en enligt överenskommelsen om bibehållet kostnadsansvar, tre externa placeringar på grund av speciella behov och 34 platser inom LOV Lillsjö badväg = 163 platser

Nulägesbild juni år 2020: 106 belagda platser i egen regi inkl Hagtorp, två enligt överenskommelsen om bibehållet kostnadsansvar, tre externa placeringar på grund av speciella behov och 35 platser inom LOV Lillsjö badväg = 146 platser totalt

Tomma permanentplatser på vård- och omsorgsboende i Upplands-Bro kommun

I dagsläget finns flertalet tomma platser på vård- och omsorgsboendena i kommunen. Fördelningen presenteras nedan:

Verksamhet	Antal tomma platser - demensavdelning	Antal tomma platser – somatisk avdelning
Allégården	8	
Norrgården	6	3
Kungsgården		2
Hagtorp		1

Lillsjö Badväg är inte medräknat i denna tabell då platser där köps utifrån behov.

Väntetid för plats på vård- och omsorgsboende

Innan beslutet om att införa LOV år 2017 var det långa väntetider för att få en permanent plats på vård- och omsorgsboende för Upplands-Bros kommuninvånare som beviljats plats. Väntetiden kunde överstiga de 90 dagar kommunen har på sig att erbjuda en plats.

Kö till permanent plats jan 2019-juni 2019 = 30 dagar i snitt

Kö till permanent plats sep 2019-feb 2020 = 19 dagar i snitt

Kötiden som räknas är tiden från bifall gällande permanent plats till dess att plats har kunnat erbjudas brukaren på något boende.

Kön för att få en permanent boendeplats i kommunen har efter införandet av LOV vård- och omsorgsboende minskat. Köen hade minskat redan under 2018 på grund av flertalet dödsfall på vård- och omsorgsboendena i kommunen efter en stabil period.

I dagsläget finns ingen kö alls till permanent plats på vård- och omsorgsboende, Upplands-Bros kommuninvånare kan därmed snabbt garanteras en plats efter ett sådant biståndsbeslut. Brukarens behov kan tillgodoses omgående under förutsättning att brukaren accepterar en plats på ett boende där det finns lediga platser. De brukare som idag finns i kön är de som valt ett specifikt boende.

Analys av kostnadsökningen för vård- och omsorgsboende

Kostnaderna för permanenta platser på vård- och omsorgsboende har under år 2019 och år 2020 varit högre än prognosen/budget. Prognosen görs genom analyser av befintliga vård- och omsorgstagares behov idag och troliga behov framåt i tiden. Prognosen baseras även på kommuninvånarnas ålder samt nationella prognoser.

Tomma platser på vård- och omsorgsboenden i egen regi samt på Hagtorp är kostnadsdrivande

Kostnadsökningen beror till liten del på att kommunen har haft tomma platser på boenden i egen regi samt på Hagtorp, detta är platser som kommunen har behövt betala för trots att platsen inte har varit belagd. En brukare kan istället ha valt boende inom LOV vilket innebär att även denna plats genererar kostnader för kommunen, det vill säga dubbla kostnader uppstår.

Hyseskostnader för tomma lägenheter inom egen regi samt på Hagtorp bekostas även av kommunen vid tom plats. Denna post har under våren år 2020 ökat betydligt då kommun idag har många tomma platser, till stor del beroende av pågående pandemi.

Ökning av externa permanenta placeringar

Kostnadsökningen beror vidare på ett ökat antal placeringar på externa permanenta platser både utifrån särskilda behov och utifrån överenskommelsen om bibehållet kostnadsansvar.

Fler beviljade permanenta boendeplatser är den största anledningen till de ökade kostnaderna

Kostnadsökningen beror till störst del på att fler kommuninvånare har beviljats permanent plats på vård- och omsorgsboende jämfört med samma period året innan. Några brukare som kommer från andra kommuner (som inte är med i överenskommelsen) har även beviljats plats i kommunen.

Minskade kostnader för externa korttidsplatser

Det bör noteras att efter införandet av LOV vård- och omsorgsboende ses en betydande minskning av användningen av externa korttidsplatser. Detta innebär att kommunen inte har behövt placera brukare på korttidsplats i väntan på permanent plats.

Nulägesanalys

Överskott av platser inom vård- och omsorgsboende och tomma platser som genererar kostnader

I dagsläget finns ett överskott av platser på vård- och omsorgsboende i Upplands-Bro kommun. Det finns idag totalt 20 tomma platser på boenden i egen regi inklusive Hagtorp. Dessa platser genererar kostnader trots att de för närvarande står tomma. Dygnskostnaden kvarstår och även hyreskostnader för de tomma lägenheterna bekostas av kommunen. Därutöver finns idag omkring 30 lediga platser på Humana Lillsjö badväg. Dessa platser kan dock nyttjas även av andra kommuner.

Prognos - framtida behov av permanenta platser på vård- och omsorgsboende

Biståndsenheten ser att ansökningar om permanent plats på vård- och omsorgsboende fortsätter inkomma. Det är svårt att göra en rättvisande prognos framåt dels utifrån världsläget med en pågående pandemi dels då tidigare prognoser slagit fel. Pandemin skulle kunna resultera både i minskat och ökat antal ansökningar. En minskning på grund av höga dödstal och en ökning då individer möjligen avvaktar tills pandemin är över med sin ansökan. Individer som varit sjuka och tidigare bott i hemmet kan ha ökade behov av vård- och omsorg efter sjukdom.

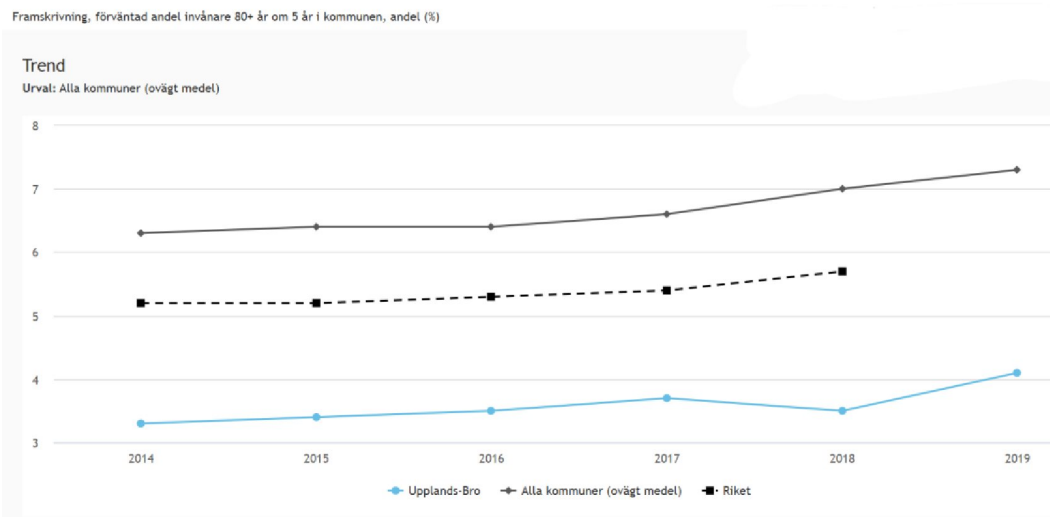
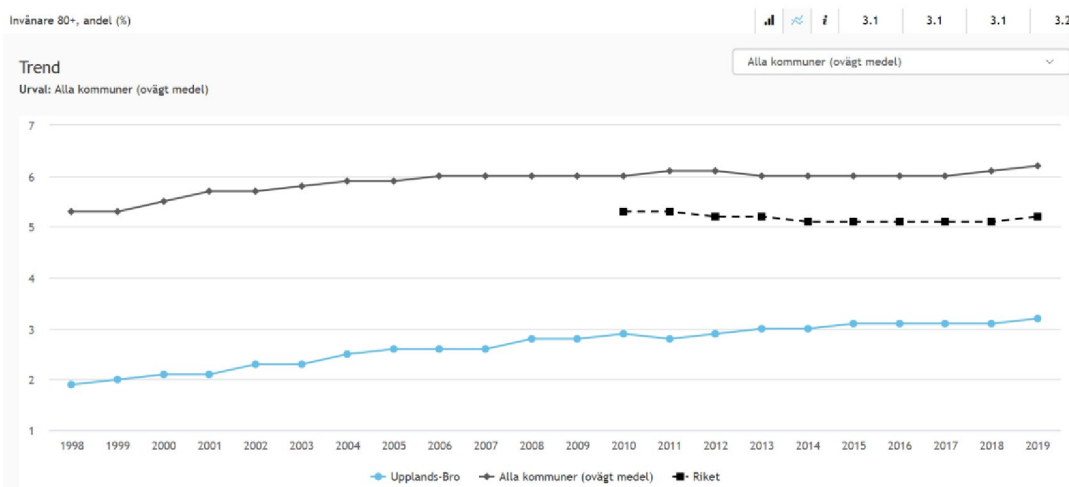
Orsakerna till felbedömningen i prognosen är svåra att fastslå även om det är sannolikt att många kommuninvånare har sökt permanent boendeplats efter nyöppnandet av Humana Lillsjö badväg, då det troligen lockar att bo på ett helt nytt boende. Möjligen är det lättare att ge bifall, det vill säga göra en generös bedömning av insatsbehovet, på en ansökan om permanent boendeplats när vetskapen finns om att det finns flera lediga platser. Brukarens behov ska dock alltid styra vilken insats som beviljas.

Det finns också en risk/möjlighet att fler brukare som idag inte bor i kommunen ansöker om boendeplats i Upplands-Bro kommun när det finns många lediga boendeplatser. Det gäller framförallt brukare som bor i en kommun med långa väntetider eller brukare som har närstående i Upplands-Bro kommun.

Utifrån de analyser som har genomförts syns fortsatta behov av vård- och omsorgsboende

I Upplands-Bro kommun är medelåldern för en boende på vård- och omsorgsboende 84 år. Sett till befolkningens mängd och prognos i kommunen kommer den åldrande befolkningen att öka (se tabeller nedan). Detta tyder på att det fortsatt kommer att finnas behov av vård- och omsorgsboende och möjligen ökade behov. Detta går dock inte att förutspå enbart utifrån befolkningens ålder, även om det ger en fingervisning. (Källa: kolada.se)

Hemtjänstinsatser – en faktor som påverkar behovet av vård- och omsorgsboende

En annan faktor som kan påverka behovet av antalet platser på vård- och omsorgsboende är hemtjänst. Under tidsperioden år 2007–2018 har det enligt SKR skett ett skifte från insatsen särskilt boende till hemtjänst, det vill säga personer med vård- och omsorgsbehov bor kvar hemma i längre utsträckning.

Period	Antal utförda timmar	Antal brukare
Januari 2018	11 219	480
Januari 2019	12 657	522
Januari 2020	13 191	508

Kostnadseffektivt nyttjande av permanenta platser på vård- och omsorgsboende – balans mellan behov och platstillgång

Idag finns flertalet tomma platser på vård- och omsorgsboenden inom egen regi och på Hagtorp som genererar kostnader trots att platsen står tom. Både dygnskostnad för själva platsen samt hyreskostnader för lägenheten betalas av kommunen. Det finns även god tillgång till platser på Humana Lillsjö badväg. Vid köp av plats enligt LOV, i dagsläget enbart Humana Lillsjö badväg, betalas platsen utifrån beläggning/beslut och två dagar efter avflyttning. Det går dock inte med säkerhet att säga att dessa, idag 30 lediga platser på Lillsjö badväg, kommer att finnas kvar för Upplands-Bro kommun att nyttja framöver. Humana kan sälja sina platser till vilken kommun de önskar.

Förslag att avveckla platser inom kommunens boenden i egen regi med anledning av överskottet av permanenta platser och därtill ökade kostnader

Socialkontoret föreslår att platser inom kommunens boenden i egen regi ska avvecklas. Förslaget motiveras mot bakgrund av att det finns många tomma platser som genererar kostnader och att tillgången på platser inom LOV vård- och omsorgsboende är god. Vid placering inom LOV betalar kommunen endast för de platser som faktiskt nyttjas. För att avvecklingen ska vara så effektiv som möjligt och med minst påverkan för brukarna föreslås avveckling av Allégårdens vård- och omsorgsboende som är kommunens minsta boende och där även antalet tomma platser är högt.

Bedömningen är att antalet permanenta boendeplatser efter avvecklingen bör kunna spegla brukarnas behov av vård- och omsorgsboende under kommande år.

Orsaksanalys – avveckling av Allégårdens vård- och omsorgsboende

- Allégården är ett litet vård- och omsorgsboende med enbart 16 platser. Även då boendet är fullbelagt är det svårt att driva boendet kostnadseffektivt och att planera personalresurserna optimalt. Boendet är uppdelat på två plan vilket försvårar personalplaneringen då inget plan får lämnas obemannat.
- Boendet har hälften av platserna tomma i dagsläget och därmed enbart åtta av 16 platser belagda med fyra brukare per plan. Detta medför stora utmaningar framförallt gällande personalplanering och höga kostnader kopplat till detta. Kommunens hyreskostnader ökar även då kommunen

betalar hyran för tomma lägenheter. Ersättning för tomma platser ges idag fullt ut till utföraren.

- Boendet har sedan tidigare ett renoveringsbehov. Hur omfattande detta renoveringsbehov bedöms vara är inte fullt kartlagt. Det skulle dock kunna innebära att brukare på boendet kan behöva flytta tillfälligt vid renoveringen. Renoveringen skulle även generera kostnader.

Konsekvenser av avveckling av Allégårdens vård- och omsorgsboende

Målsättningen med avvecklingen är att minska kostnaderna för permanenta placeringar på vård- och omsorgsboende. Risken att stå med dubbla kostnader för permanenta platser skulle minska.

Brukarperspektiv

Allégården har totalt 16 platser i boendet, samtliga med demensinriktning. Åtta av dessa är belagda. Samtliga åtta brukare skulle ges möjlighet att välja ett nytt boende inom valfrihetssystemet i Upplands-Bro kommun. I dagsläget finns lediga demensplatser på flera boenden i kommunen. Flyttarna från Allégården skulle ske successivt utifrån platstillgång på de nya boendena. Brukaren och dennes närstående behöver även ges möjlighet att få tid att bilda sig en uppfattning av alternativen innan ett val måste ske.

Kompensation för hyreskostnader

Allégården har en förhållandevis låg hyreskostnad för lägenheten (5 635 kr/månad) för den enskilde. Upplands-Bro kommun behöver ta fram en modell för hur kompensation för individens eventuellt ökade hyreskostnader kan hanteras. Detta för att individen ska ha en möjlighet att bibehålla samma levnadsstandard efter flytt till nytt boende som har en högre hyreskostnad.

Ett förslag är att kommunen kompenserar hyran för lägenheten upp till den nivå som hyran kostar för ny anvisad plats på ett specifikt boende. Om den enskilde gör ett val av annat boende med högre hyra så kompenserar kommunen upp till nivån för den först anvisade platsen.

Någon eller några brukare kan ha kvar förstahandskontrakt för sin lägenhet på Allégården. Denna fråga behöver hanteras vid flytt från boendet.

Kommunen bekostar flytten för den enskilde

Utifrån att flytten från Allégården inte initieras av den enskilde så bör kommunen bekosta flytt av möbler samt slutstädning av lägenheten.

Medarbetarperspektiv

Idag finns 18 tillsvidareanställda medarbetare på Allégården motsvarande 15,19 årsarbetare. Verksamheten använder varje månad även en viss andel timvikarier. Inom kommunens övriga vård- och omsorgsboenden finns flertalet schemarader som bemannas av vikarier. Vid en snabb översyn i

bemanningsystemen går det att utläsa att mellan 12–17 årsarbetare används månadsvis via vikarier för samtliga boenden i egen regi.

I allra möjligaste mån ska tillsvidareanställda medarbetare omplaceras inom kommunen. Risken för övertalighet kommer att hanteras enligt gällande rutiner och i samråd med facket.

Övrigt att beakta

Översyn av fördelning mellan somatiska boendeplatser och demensplatser

Om 16 demensplatser avvecklas behöver biståndsenheten göra en översyn kring hur fördelningen mellan somatiska platser och demensplatser ska se ut för kommunens boenden. Detta för att kunna möta kommande behov av vård- och omsorgsboende på bästa sätt. En demensplats får i huvudsak inte beläggas av en individ med somatisk problematik och vice versa. Idag är fördelningen ungefär 60/40 mellan demens- och somatiska platser.

Nyttjande av lokalen samt förhandling gällande hyresavtalet

Hyresavtalet mellan Upplands-Bro kommun och Upplands-Bro Hus för Allégårdens lokaler går ut den 31 december år 2021. Uppsägning måste göras nio månader innan avtalet löper ut, annars förlängs det automatiskt med tre år. En snar kontakt behöver upprättas med Upplands-Bro Hus för att omförhandla avtalet. Diskussioner behöver föras gällande kommunens lokalbehov för andra verksamheter och om lokalen kan nyttjas på annat sätt. Ett fristående uppdrag gällande detta behöver upprättas snarast efter eventuellt beslut om avveckling av Allégården som vård- och omsorgsboende.

Tidsplan

Efter ett eventuellt beslut om avveckling behöver en projektgrupp tillsättas. En ingående tidsplan med tydliggjord ansvarsfördelning behöver tas fram snarast möjligt. Förberedande arbete med bland annat projektplan kommer att initieras innan sommaren. Omgående efter semesterperioderna planeras det praktiska arbetet med avveckling att komma igång.

Barnperspektiv

Inga barn kan komma ifråga om insatsen biståndsbedömt vård- och omsorgsboenden enligt SOL, dock kan barn vara närstående och således besökare till boende på vård- och omsorgsboende. Vid varje vård- och omsorgsboende finns kunskap och rutiner kring anmälningsskyldighet vid misstanke om barn som far illa.

[Redacted]

TF avdelningschef avdelningen för
kvalitet- och verksamhetsstöd

[Redacted]

Socialchef

Beslut sänds till

- Enhetschef biståndsenheten
- Avdelningschef utförarverksamheten Socialkontoret